

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 9. Quid in desponsationibus operentur conditiones impossibiles.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

831. Quis, non autem, quando est solum declaratoria voluntatis; negando autem eam *c. fin.* dispositionem esse in penam vel odium alicujus, sed solum in declarationem voluntatis propter favorem matrimonii, & promissionis illud celebrandi.

832. Responderi etiam potest, negando illam dispositionem esse odiosam seu correctoriam; quia non statuit matrimonium eo casu *purum esse*, licet consensus conditioni turpi de futuro alligatus sit; sed tantum in casu, quo dubium est de intentione illam adjicientis, & certitudo haberi de hoc non potest, Judicem in judicando debere pronuntiare, adjectionem fuisse conditionalem sub conditione *si turpis non sit*; atque adeo judicandum, cum in tali casu conditio non subsistat, consensum esse purum seu absolutum, seu illius eventui futuro non fuisse alligatum.

833. Ad id, quod dicitur, Sponsalibus non concedi eundem favorem qui conceditur in matrimonio, Resp. verum esse, causam matrimonii favorabiliorem esse, causam Sponsalium de futuro, praesertim, quando agitur ad dissolutionem. Nam, in horum dissolutione non subest periculum animae, sicut in dissolutione matrimonii: tamen ubi praesertitur regula servanda in judicando ex praesumptione pro voluntatis declaratione, in dubio de intentione contrahentium, recte iudex interpretatur in hoc casu sibi servandum esse processum ex praesumptione, quod etiam in Sponsalibus adjectio conditionis turpis fuerit conditionata, propter rationem in *n. 828.* factam.

834. Not. autem notanter nos loqui, de casu, quo dubitatur, quā intentione conditio proprie dicta, quae turpis est, adjecta sit? nam si revera constaret, apponentem alligasse intentionem illius eventui, sic, ut aliter noluerit se obligare, non foret rejicienda; sed haberetur pro suspensivè adjecta, & Sponsalia non forent pura, nisi posito conditionis eventu, & tali casu promittens teneretur praestare promissum, supposito nimirum turpi opere jam impleto. Quando autem prudenter judicari possit haec alligatio voluntatis, constabit in simili ex dicendis *num. 835.* Hinc deducitur à Sponsali incurrì impedimentum publicae honestatis ex Sponsalibus de futuro sub conditione turpi, quan-

do haec à Sponsalibus est rejecta, imò etiam, si adjecta sit suspensivè, & conditio est implera. Ratio prioris est, ex dict. à *n. 196.* nam tali casu Sponsalia sunt pura; ratio secundi est eadem.

§. 9.

Quid in desponsationibus operentur conditiones impossibiles.

834. Resp. conditiones impossibiles, adjectas contractui conjugali; ex dispositione Juris Canonici vitari, seu haberi pro non adjectis, hoc est perinde, ac appositae non essent, in casu quo non constat, sed dubitatur, quā intentione adjectae sint? Ratio desumitur ex *c. fin. h. t.* à nobis relato sup. *n. 823.* Not. autem illius dispositionis non esse sensum (*valere matrimonium, sive adsit, sive absit consensus contrahentium, sub tali conditione*) nam matrimonium esse non potest, sine vero consensu contrahentium, cujus defectum supplere non potest Ecclesia: *sed solum, in casu quo dubium est, quo animo adjectae sint? Judicem debere pronuntiare; consensum perinde datum esse, ac si appositae non essent;* consequenter eas esse appositae adjectione reflexè conditionata, nimirum: *si revera impossibiles non sint; sic enim prudenter decernit Judex, consensum esse purum; cum cuilibet constare possit, consensum absolutum esse, qui sub conditione datus est, conditione purificatà, seu subsistente.* Tota porro difficultas est, ex quo capite hoc statuere prudenter potuerit Ecclesia in matrimonii? cum in omnibus aliis contractibus, & dispositionibus (distinctis ab ultimis voluntatibus) non rejiciantur, sed vitient contractum, aut dispositionem; eò quod sint clarum signum dissensus in objectum, in quod externè consentitur sub conditione futuri eventus cognità, quod nunquam evenire possit.

835. Ante resolutionem not. quòd illa dispositio in *c. fin.* directè tendat ad *Judices*; indirectè autem ad *omnes Christianos* conditionatum matrimonium contrahere volentes; ad *Christianos*, ut conditiones turpes, & impossibiles non apponant conjugali contractui voluntate sic earum eventui alligatà, ut nolint consensum suum vim, & effectum habere, nisi talis condi-

conditio eveniat; ne in re tanti momenti, qualis est contractus Sacramentalis, ac ejus in futurum celebrandi promissio potius nugari, vel in re nolle agere, quod agunt, judicentur, magno communiter animarum detrimento; cum Ecclesia declaret eas in dubio reiiciendas: *ad Judices* autem, ut in dubio (quo animo appositae sint? veritate legitimis iudiciis non comperibili) pronuntient, eas non appositas, nisi adiectione conditionata, ut saepe dictum est, nimirum sub conditione tacite reflexa, *si turpes, aut impossibiles non sint*; quod sane in tali casu Ecclesiae, & iudicibus, & Christianis omnibus, & prudenter, & salubriter imponere potuit; quibus positis:

836. Resp. dispositionem *cit. c. fin.* in hoc puncto iuste fieri potuisse, & factam esse. I. quia, in dubio de casu particulari, nemo praesumitur voluntatem suam alligare conditioni, cui communiter, & ordinariè alligari non solet ab hominibus, eiusmodi contractum celebrantibus: sed potius, saltem implicite, ac virtualiter (nisi aliud exprimat) velle illum celebrare iuxta leges talis contractus, licet eas ignoret, hoc ipso quod efficaciter illum inire velit; adeoque ubi homines eiusmodi conditiones apponunt, ab ipsis apponi sub conditione reflexa, *si tales conditiones à legibus sustineantur, & non rejiciantur*. Merito enim praesumuntur velle potius matrimonium etiam sine conditione subsistere, quam deficiente conditione, deficere; ergo qui praecipit, ut iudex in dubio, quae intentione tales conditiones apposuerint? pronuntiet pro tali praesumptione; iuste praecipit, quando causa de se favorabilis est, ut constat ex *c. fin. de sent. & rejudicata*, ibi: *duobus iudicibus diversas sententias proferentibus, si ex iurisdictione ordinaria processerunt, tenet pro Reo, non pro Actore sententia; nisi in causa favorabili, puta matrimonio, libertate, dote, seu testamento, pro ipso fuerit promulgata*.

Et ideo in hoc casu ab aliis contractibus non rectè arguitur ad matrimonium, vel Sponsalia, quae sunt promissio celebrandi de futuro contractum hunc Sacramentalem; nam illi iure Ecclesiastico non habent titulum eiusdem favoris, ob rationem Sacramenti, vel ordinem ad

illud de futuro celebrandum. Et quamvis verum sit ante constitutionem *c. fin.* & spectata solum rei naturam, matrimonia sub conditione turpi, vel impossibili celebrata, aequè, ac alios contractus fuisse iudicandos, irritos, ac nullos (tunc enim Iudices non habebant fundamentum ex eo, quod contrahentes velint matrimonium, vel Sponsalia efficaciter inire iuxta leges Ecclesiae, in tali contractu praesumendi, eam conditionem adiectam esse sub hypothese reflexa, quod apponentes illam conditionem, saltem tacite, intentionem suam nolint esse illi alligatam, siturpis, vel impossibilis sit) secus tamen est, post dictam Ecclesiae constitutionem in *c. fin.*

Dicendum praeterea in matrimoniis conditionem turpem ac impossibilem (in casu dubii de intentione apponentium) habendam, pro non adiecta, non tantum, quando adiciens *scivit*, sed etiam quando *ignoravit* eius impossibilitatem, vel turpitudinem. Nam etiam in hoc casu merito praesumitur, eos voluisse contrahere, prout debent ex mente Ecclesiae, in re tam gravi, non nisi cum intentione reflexe conditionata, ut dictum est. Si enim Pontifex voluisset eas conditiones reiici solum in casu, quo *scientes impossibilitatem*, sub conditione impossibili contraxerunt, eius constitutio non esset facta *favore matrimonii*, qui antecedenter ei non competeret ex natura rei, vel antecedenter ad eam constitutionem. Nam si scientia de conditionis impossibilitate, ex natura rei potius est signum animi nugantis, & non serid agentis, atque affectus ad eam conditionem inefficacis, voluntas apponentis scienter talem conditionem potius ex natura rei, quam ex jure positivo, id statuentem pro speciali favore matrimonii; operaretur ejus conditionis rejectionem; cuius tamen contrarium asserit Pontifex in *cit. c. fin.* Accedit, quod Pontifex eodem modo ibidem loquitur de conditionibus *contra substantiam actus* (à quibus dicitur vitari) quo loquitur de turpi, ac impossibili: loquens de illa, ac dicens per eam *vitari matrimonium*, intelligitur, ut sensus sit per eam, *etiam ignorata contrahente*, vitari actum; ergo etiam loquens de conditione turpi, & impossibili, ac dicens, illam *rejici à matri-*

matrimonii, intelligitur, ut sensus sit, etiam ignorata turpitudine, vel impossibilitate, hanc rejici.

Hinc specialiter not. 1. In dispositione c. fin. non esse mentem Pontificis, mutare, aut quasi absolvere contractum ab ea conditione impossibili, vel turpi, ex ipsa conditionis; cum hæc sit potius signum dissensus: sed hoc ipso, quod in dato casu, non sint indicia voluntatis simpliciter alligatae talis conditionis eventui, eam non curandam in tali casu, sed habendam perinde ac si apposta non esset; quia hoc ipso, quod efficaciter voluerit inire talem contractum juxta mentem Ecclesiae, & naturam contractus, merito praesumit, talem conditionem ab ipso contrahente non esse curatam, sed tacite potius, ac virtualiter rejectam. Et ideo, cum dicitur, *conditio impossibilis adjecta contractui, est potius signum dissensus: distingui debet, & concedi, si conditio talis apponatur, relicta sua natura; non autem supposita Ecclesiae constitutione, volentis, si contingat, eam apponi, in dubio non attendendam à Judice, cum merito praesumatur nec curatam esse ab illam apponente (nisi aliud explicet) qui contrahendo se conformare voluit Ecclesiae. Et quia circa alios contractus non est hæc Ecclesiae constitutio, ideo in illis adhuc ejusmodi conditiones manent signum dissensus; quia sic relinquuntur naturæ suæ; cum hi non sint ita favorabiles, sicut matrimonium.*

Quando autem dicitur: *Ecclesia suis constitutionibus non potest facere, ut matrimonium sit, quod matrimonium non erat; sed matrimonium contractum sub conditione impossibili, saltem cognita, antecedenter, non erat matrimonium: ergo. Resp. 1. ante Tridentinum matrimonia simpliciter clandestina fuerunt valida, ex num. 634. quin legitime sequatur: ergo post Tridentinum non sunt invalida; cujus ratio est, quia, ut hoc fiat, non est necesse suppleri consensum, sed tantum variari decretum, auferendo scilicet, vel apponendo legibus pro talem contractum celebrantibus constitutionem annullantem actum sine tali forma contrahentibus præscripta. Sic hodie valide contrahitur matrimonium cum consanguinea in 5. gradu,*

Tom. IV.

licet olim irritum fuerit, hodie enim sublatum est decretum statuens, 5. gradum pro impedimento dirimente.

Nec inferre licet: *ergo consensus ad hoc purus erit, licet constaret aliunde, quod consentiens conditioni impossibili, quam adiecit suo consensui, alligaverit quoad ejus eventum, qui nunquam futurus est. Resp. enim N. illatum. Quia constitutio Ecclesiae solum est pro casu, quo non constat, quod illam adiecerit, curando ejus eventum. Et in hoc consistit favor, quem pro tali casu Pontifex matrimonio, præ aliis contractibus, præstare voluit, ut scilicet in dubio judicent potius pro ejus valore, seu puritate consensu, eo quod ipsi consentientes, qui contrahere volunt juxta mentem Ecclesiae, hoc ipso, quando aliud non explicant, censentur conditionem illam saltem tacite non curare, sed rejicere, sicut rejiciendam Ecclesia statuit. Hinc Resp. 2. cum distinct. Ecclesia non potest facere, ut matrimonium sit, quod matrimonium non erat, quando defectus per Ecclesiae constitutiones non est supplebilis, C. Secus, N. nam matrimonia Raptoris cum Rapta olim valida erant, si Rapta sponte consensit, etiam dum erat in potestate Raptoris, nunc vero invalida sunt, ex Ecclesiae constitutione: ergo sicut Ecclesia per suas constitutiones matrimonia prius valida potuit invalidare apponendo impedimentum; sic per easdem matrimonia prius invalida potuit validare, auferendo impedimentum; quod erat juris tantum humani, & in potestate Ecclesiae constituti. Sic olim erat invalidum matrimonium contractum cum consanguinea Sponsa de futuro, etiam ultra primum gradum, secus, hodie; idque solum Ecclesiae constitutione.*

Resp. denique 3. negando suppositum, quod Ecclesia per suam constitutionem in dicto c. fin. intendat facere, *ut sit matrimonium, quod matrimonium non est; hoc enim nullibi à nobis dictum est, ut constat ex num. 836. Id quod eo loco intendit, & vult Ecclesia, est, quod occurrente casu matrimonii contracti sub conditione turpi, vel impossibili, quin constet, quo animo talis conditio apposta sit? an, ut nisi eveniet, consensus habeatur*

E e

beatus

beatæ pro nullo? an, ut habeatur pro non apposita ex mente contrahentis, si consensui obesset? Judex in foro externo pronuntiare debeat potius pro secundo, quam primo; eo quod præsumptio fiet pro secundo in contrahentibus matrimoniis juxta mentem Ecclesiæ; hoc autem non est, facere matrimonium, quod matrimonium non est; sed tantum resolvere, quid in tali dubio Judici requisito pronuntiandum sit? prout evenit in aliis casibus, ubi dubitatur de valore vel nullitate matrimonii.

§. 10.

An qualibet conditio impossibilis habeatur pro non adjecta?

842. Prima quæstio est, de conditione impossibili, quæ est de præsentis, vel præteriti? v.g. *contrabo tecum, si capite celum tangas, vel tetigisti*. Negativam sequi videtur Sylvester V. *Matrimonium*. 3. q. 1. in fine, dicens: doctrinam suam, quod conditiones impossibiles, ac turpes matrimoniis appositæ (si non sint contra substantiam matrimonii) habendæ sunt pro non adiectis, intelligendam de illis, quæ propriæ sint de futuro; sed contrarium est probabilius. Nam conditiones impossibiles, quæ jure civili rejiciuntur ab ultimis voluntatibus, Jure Canonico rejiciuntur à matrimoniis; sed conditiones impossibiles de præsentis vel præterito rejiciuntur jure civili ab ultimis voluntatibus, L. *Mævia*, 45. ff. de hered. instit. ubi à testamento rejicitur, tanquam impossibilis hæc conditio: *si filia testatoris vivit*, casu quo nunquam habuit filiam; sic Covarr. 4. *Decret.* p. 2. c. 3. §. 2. num. 2. & alii; ergo. Major ex eo est, quod Pontifex non minus favere voluerit matrimonio, quam jus civile ultimis voluntatibus, ut notat gloss. in *cit. c. fin. V. Impossibilis*: ergo si hoc rejicit conditiones impossibiles de præsentis, & præterito in ultimis voluntatibus; easdem etiam rejicit Pontifex in matrimoniis. Accedit, quod constitutio *c. fin.* sit indefinita, consequenter, universalis, ut notatum est in præcedentibus. Nec obstat, quod notat Castropalaus D. 2. de *Sponsalibus* p. 11. §. 4.

num. 5. volens citatæ Legi *Mævia* hic non esse locum; quia in his, quæ pendent à jure positivo, non licet argumentum sumere ad extendendum decretum correctorium, quale est decretum *c. fin.* Negatur enim esse correctorium, ut dixi in præcedentibus num. 831. Nam nullâ lege cautum est, ut Judex in pronuntiando non attendat, quod ex mente Ecclesiæ rectius præsumitur, stante ceteroquin dubio, an factum hoc vel illo animo contigerit; sed quando matrimonium est contractum sub conditione impossibili, etiam præsentis vel præteriti, & dubitatur, an apponens consensum suum non aliter valere voluerit, nisi eâ subsistente; an, etiam non subsistente? (ut si adjectæ non debuisset) non curatur? ergo decretum Ecclesiæ, ut Judex in dubio tunc pronuntiet pro eo, quod rectius præsumitur, non corrigat ullam legem; præsumitur autem contrahens, juxta mentem Ecclesiæ noluisse conditionem curari, si eam apponere non debuisset; ergo decretum hoc, quod id statuitur, nullam legem corrigat; consequenter non est decretum correctorium, sed simpliciter dispositivum ejus, quod ante dispositum non erat.

Confirmari potest est eo, quia *c. fin.* 843 quo conditiones impossibiles dicuntur habendæ pro non adjectis, non attendit ad rationem conditionis propriæ vel improprie sumptæ, an sit de futuro? an præterito, vel præsentis? sed ad impossibilitatem, quæ reperitur æquè de præsentis, aut præterito, quam si de futuro sit. Unde licet daretur, quod verba juris hic sint propriæ, ac strictè sumenda (quod tamen in causâ specialiter favorabili non procedit) adhuc tamen non verbum conditionis, sed potius impossibilitatis, restringendum foret.

Dices: in hoc casu rejiciuntur con- 844 ditiones impossibiles etiam de præsentis, vel præterito, quia impossibiles sunt; ergo etiam rejiciendæ sunt turpes de præsentis, vel præterito, quia turpes sunt; consequenter non solæ conditiones turpes de futuro. Resp. C. ant. dist. conseq. ergo etiam rejiciendæ sunt conditiones turpes de præsentis, vel præterito, quia utunque turpes sunt, N. quia tali modo turpes sunt, quo consensus in matrimonium fertur